

סבב בשיקום, במרכז השיקום, מרכז הרפואי שיבא, תה"ש.

A115

סטודנטים לרפואה, שנה שישית, אוניברסיטה ת"א

הצוות:

פרופ' דודקביץ ישראל – מנהל אגף השיקום
דר' בונדי משה - מנהל המחלקה לשיקום נוירולוגי
ד"ר ברזל ארן – מנהל המחלקה לשיקום אורתופדי
ד"ר לזרי אבי – מנהל היחידה לאשפוז יום

שיקום מה הוא?

שיקום ורפואה פיזיקלית הוא תחום התמחות שמטרתו היא לטפל בלקויות הנותרות ולהקטין מוגבלות ונכות שיוצרות מחלות כמו אירוע מוחי, פגיעה בחוט השדרה, שברים מורכבים, קטיעות גפיים ועוד. לזהות ולהסיר חסמים ולאפשר פעילות והשתתפות של הפרט בחברה בכל המישורים (חברתית, תעסוקתית וכו').

הטיפול השיקומי נעשה ע"י צוות רב-מקצועי שפועל באופן משולב לקידום המטופל. המקצועות השונים המעורבים במערך השיקום הם רפואה שיקומית, סיעוד, פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, הפרעות בתקשורת, פסיכולוגיה, עבודה סוציאלית ואחרים.

הרופא השיקומי מומחה בטיפול בבעיות הרפואיות של אנשים עם מוגבלויות כרוניות, הוא מתמצא בפתרונות ובטיפולים החדישים בלקויות השונות ובעיות התפקודיות של אוכלוסייה זו. כל סטודנט שיעסוק בעתיד ברפואה פנימית, כירורגיה, רפואת משפחה

אורתופדיה, ילדים, נוירוכירורגיה, או נוירולוגיה יהיה חייב לדעת מה ניתן לעשות לטובת החולים שלו שנותרו עם ליקוי תפקודי אחרי מיצוי הטיפול הראשוני, התרופתי או הכירורגי.

הטיפול בנכים ובמחלות כרוניות נחשב היום למובן מאליו, אך עוד לפני כ-150 שנה הטיפול היה נתון לחמלת המשפחה או מוסדות דתיים שדאגו להם. כיום מדינת רווחה מודרנית נבחנת, בין היתר, גם בהתייחסותה החברתית והפוליטית לאותן קבוצות באוכלוסייה הנאלצות להתמודד עם מצבי חולי ונכות ולהסתגל אליהם. מערכת הבריאות בישראל צריכה להתמודד עם הטיפול במספרים הולכים וגדלים של נכים.

מאז הקמתו, המרכז הרפואי ע"ש חיים שיבא שם דגש מיוחד על פיתוח תחום השיקום ועקרונותיו הייחודיים מתוקף היותו מרכז שיקומי הנמצא במתחם בית חולים כללי: טיפול אישי, רצף הטיפול מרגע הפגיעה ועד לשחרורו של המטופל לקהילה ולאחר מכן, מעקב לטווח ארוך ושילוב של טכנולוגיות חדישות בתהליך השיקומי.

קיים שיתוף פעולה הדוק בין הרופאים במרכז השיקום לכל המומחים השונים בבית החולים הכללי.

שיתוף הפעולה ההדוק הזה מאפשר להתחיל את הטיפול השיקומי מוקדם יותר כשהבעיות הרפואיות התכופות עומדות במרכז הטיפול השיקומי בתקופה הראשונה.

כיום מרכז השיקום הרפואי המשולב ע"ש חיים שיבא (<http://www.sheba.co.il/h/998/>) נהנה ממגוון רחב של מכונים ייחודיים. הסטודנט יכול להכיר את הרצף הטיפולי של המטופלים שעוברים באופן ישיר מהמחלקות החריפות בבית חולים כגון טראומה, נירולוגיה, נירוכירורגיה או אורתופדיה להמשך טיפול שיקומי במרכז השיקום.

מטרות ההתנסות:

- רכישת ידע בתחום השיקום והרפואה הפיזיקאלית.
- הבנת מושגי יסוד של לקות, מוגבלות ונכות לפי הקלסיפיקציות ICDH - I ו-ICP. ויישומם בערכה ובקביעת הטיפול של מטופל עם מוגבלות.
- הכרת גורמים ללקויות והשפעת הלקות על תפקוד.
- הכרת השפעתם של מרכיבים גופניים, חברתיים ונפשיים על התפקוד.
- הבנת תהליכים חיוניים להשגת שיקום מוצלח.
- חשיפה לעבודת צוות רב מקצועי והכרת פעילותם של הצוותים הפרא-רפואיים כגון פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאית תקשורת, פסיכולוגיה ועוד.
- הבנת תפקיד הרופא בשיקום:
 - כמומחה בבעיות רפואיות ספציפיות (חדות או כרוניות) הנובעות מהלקות הנירולוגית או האורתופדית.
 - כרופא "משפחה" של אנשים עם מוגבלויות.
 - כמנהל הצוות השיקום.

חשיפה לתחלואה או פגיעה תפקודית כרונית הנובעת ממצבים רפואיים שכיום פחות שכיחים.

חשיפה לנושאים ייחודיים כגון בעיות קוגניטיביות ורגשיות כתוצאה ממחלה או חבלה מוחית, כאב כולל CRPS, מין ומיניות, פצעים, אי-שליטה בסוגרים ופעילות גופנית מותאמת לאוכלוסיות עם מוגבלויות.

חשיפה לשיטות פיסיקליות בטיפול השיקומי, שלהן בסיס מדעי מוצק (לדוגמה תהליכים פלסטיים של מערכת העצבים המרכזית) יושם דגש על השילוב שבין הממצא המעבדתי לשיטות הטיפוליות ולטכנולוגיות חדישות שבשימוש הצוות המשקם (רובוטיקה, מציאות מדומה, תותבות חדישות).

מבנה ההתנסות:

לסטודנט/ית שלוש אפשרויות להשתלב בפעילויות המרכז השיקומי במשך שבועיים של התנסות.

1. הסטודנט/ית יכול להשתתף בפעילות המחלקה. לפי תחום התעניינות קיימות שלוש מחלקות לבחירה.

- המחלקה לשיקום אורתופדי.
- המחלקה לשיקום נירולוגי.
- המחלקה לשיקום פגיעות ראש.

יישום תכנית שבועית במחלקה:

ביום ראשון הסטודנט יקבל מטופל בעל לקות טרייה, במשך השבוע הסטודנט ילווה את המטופל בכל הטיפולים של הצוות הפרא-רפואי. במשך הטיפולים הסטודנט יודרך ע"י נציגי הצוותים בנוגע להערכה וטיפול של לקויות ותפקוד של המטופל.

בכל יום הסטודנט ילווה ע"י רופא בכיר במחלקה שיהיה זמין לכל בעיה ויעקוב אחרי ההתקדמות. ביום האחרון של השבוע הסטודנט יציג את המטופל כפי שנלמד בשיקום, בהתייחסות למצבו הרפואי והתפקודי.

2. הסטודנט/ית יוכל להשתתף בפעילות **במרפאות**. קיימות אפשרויות רבות של מרפאות ייחודיות במרכז השיקום בתל השומר. מומלץ לבחור לפחות שתי מרפאות בשבוע מהרשימה:

- מרפאה נירו-אורולוגית עם אפשרות להשתתף בבדיקת ווידאו-אווירודינמיקה.
- מרפאה אלקטור-דיאגנוסטית
- מרפאת מעקב לשיקום נירולוגי ואורתופדי.
- מרפאה רב-צוותי לפוסט – פוליו ונכויות מוסקולו-סקלטריות אחרות קשות.
- מרפאה רב צוותית לטיפול בספסטיות.
- מרפאה לטיפול בספסטיות עם משאבות בקלוסל
- מרפאה לבריאות העצם עבור נפגעי חוט שדרה
- מרפאת כף רגל סוכרתית.
- היחידה לטיפול בכאב כרוני.
- מרפאת מכשירים והליכה כולל מעבדת הליכה ומציאות מדומה.
- מגוון רחב של מרפאות בתחום הרפואה המשלימה (אקופונקטורה, רפלקסולוגיה, אוסטאופתיה ועוד...).
- מרפאת מומים קונגניטליים.
- מרפאת שיקום התפקוד המיני.

הסטודנט יתלווה לרופא בכיר במרפאות שיהיה זמין לכל בעיה ויעקוב אחרי ההתקדמות החינוכית. ביום האחרון של השבוע הסטודנט יציג מטופל כפי שנלמד בשיקום בהתייחסות למצבו הרפואי ותפקודי.

3. הסטודנט/ית יכול להשתתף בפעילות היחידה לאשפוז יום שיקומי. קיימות שתי אפשרויות:
- יחידה לאשפוז יום כללי
 - יחידה לאשפוז יום לאחר פגיעות ראש קשות.

ביום ראשון הסטודנט יקבל מטופל בעל לקות טרייה. במשך השבוע הסטודנט ילווה את המטופל בכל הטיפולים של הצוות הפרא-רפואי. במשך הטיפולים הסטודנט יודרך ע"י נציגי הצוותים בנוגע להערכה וטיפול לש לקויות ותפקוד של המטופל.

בכל יום הסטודנט יתלווה לעבודה השוטפת של הרופא ביחידה.

הסטודנט ילווה ע"י רופא בכיר במחלקה שיהיה זמין לכל בעיה ויעקוב אחרי התקדמות.

ביום האחרון של השבוע הסטודנט יציג את המטופל כפי שנלמד בשיקום בהתייחסות למצבו הרפואי והתפקודי.

משך הרוטציה: שבועיים

לסטודנט/ית בחירה בין שתי אפשרויות לעיל, של התנסות במשך שבוע.